

Ukrepi evropskih držav na področju prometa

Primeri dobrih praks

doc. dr. Luka Mladenovič

Promet kot vir onesnaženja zraka

Razmeroma stabilen vir skozi leto

Konice (dnevne, sezonske)

Vpliv vremena

Večji vpliv v gosto grajenih območjih z veliko motornega prometa

Čistejša vozila.....Rast motornega prometa

Sprememba načrtovalske paradigme

TRADICIONALNO NAČRTOVANJE PROMETA	CELOSTNO NAČRTOVANJE PROMETA
Infrastruktura je osrednji predmet obravnave	Infrastruktura je eden od načinov doseganja širših ciljev
Projektno načrtovanje	Strateško in ciljno načrtovanje
Netransparentno odločanje	Transparentno odločanje z vključevanjem javnosti
Osrednja cilja sta pretočnost in hitrost	Osrednja cilja sta dostopnost in kakovost bivanja
Osredotočenost na avtomobile	Osredotočenost na človeka
Investicijsko intenzivno načrtovanje	Stroškovno učinkovito načrtovanje
Zadovoljevanje prometnega povpraševanja	Upravljanje prometnega povpraševanja
Osredotočenost na velike in drage projekte	Osredotočenost na učinkovite in postopne izboljšave
Domena prometnih inženirjev	Interdisciplinarnost, integracija s sektorji za zdravje, okolje, prostor in drugimi
Izbor prometnih projektov brez strateških presoj	Strateške presoje možnosti glede na zastavljene cilje

Plevnik, A., Mladenovič, L., Rye, T., Balant, M., & Hudoklin, A. (2023). *Potovali bomo udobneje, živeli bomo bolje: nacionalne smernice za pripravo Občinske celostne prometne strategije*. Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

Vir: https://sptm.si/application/files/7016/8319/7130/Smernice_OCPs_2023_uskladitev_ZCPN.pdf

Sprememba načrtovalske paradigme

Vpliv na kakovost zraka le eden v vrsti argumentov:

emisije CO₂, raba goriv, zmanjševanje prometnih zastojev, izguba časa, fizična aktivnost in zdravje prebivalcev, socialna pravičnost pri dostopnosti,...

Kakovost zraka opredeljena kot obvezni cilj v okviru ZCPS.

V praksi le redko aktivira družbene spremembe.

Stalni ukrepi

Brezemisijske cone in območja omejenega prometa:

Zahtevajo delovanje na ravni:

- države (ali regije) – opredelitev emisijskih razredov
- mest – opredelitev območij in pravil dostopa.

Nalepka ali digitalna registracija.

Tovorni in/ali osebni promet.

Več nivojev: LEZ, ULEZ, ZEZ

Izzivi z uvajanjem in izvajanjem.

<https://www.ayvens.com/en-gr/about-us/blog/sustainability/low-emission-zones/>

Stalni ukrepi

Država	Primer mesta	Vrsta preverjanja	Ali je nalepka obvezna?
Francija	Pariz	Nalepka Crit'Air	Da (tudi za tuja vozila)
Nemčija	Berlin	Nalepka Umweltplakette	Da (tudi za tuja vozila)
V.B.	London	Kamerni sistem (ANPR)	Ne, elektronska registracija
Italija	Milano	Kamera + predhodna registracija	Vnaprejšnja registracija
Nizozemska	Amsterdam	Elektronski sistem ANPR	Ne, preverjanje preko tablic
Švedska	Stockholm	ANPR, registracija vozil	Ne, sistem deluje brez nalepk
Belgija	Bruselj	Nalepka ali registracija	Odvisno od območja
Avstrija	Dunaj	Predhodna registracija + znaki	Ne, le registracija

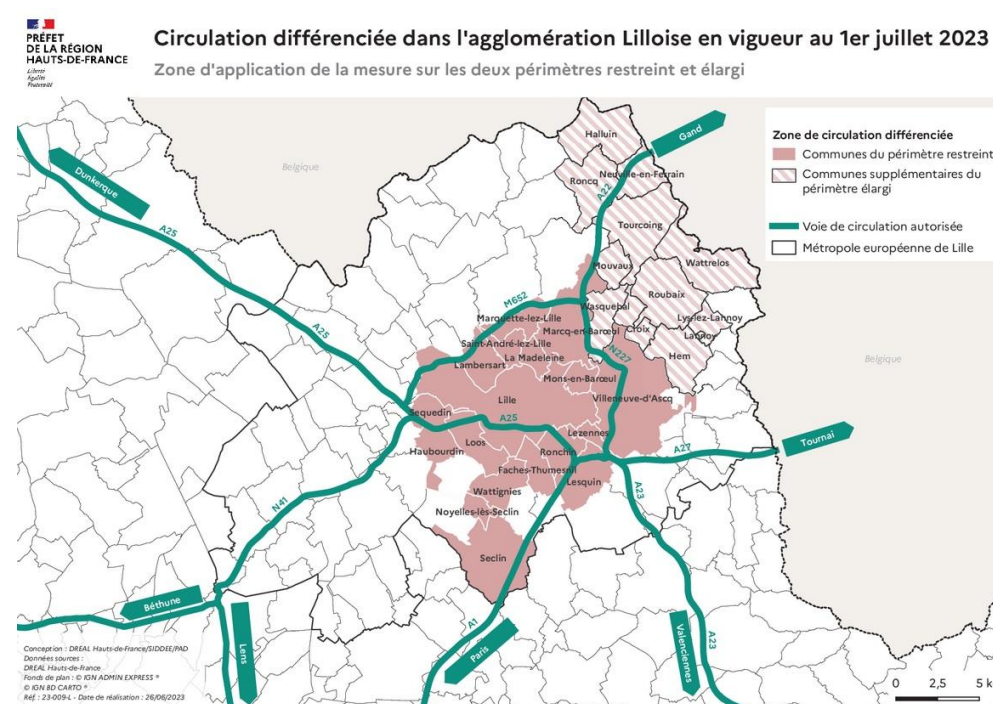
Stalni ukrepi

Omejitve hitrosti prometa v naseljih na 30km/h in avtocestah na 100km/h:

- Nizozemska: avtocestno omrežje, zaledje večjih mest
- Španija: priprava omejitve v vseh mestih na 30km/h
- Francija: mesta lahko v obdobjih s slabšim zrakom zmanjšajo omejitve v naseljih na 20km/h
- Berlin, Nemčija: omejitve na posameznih odsekih v naselju

Začasni ukrepi

Začasni režimi v ogroženih območjih mest v Franciji oz. ZPA (Zone de la Protection de l'Air), stopijo v veljavo ko kakovost zraka preseže mejno vrednost. Omejitve vožnje glede na nalepko Crit'Air.

<https://urbanaccessregulations.eu/countries-mainmenu-147/france/lille-emergency-scheme>

Začasni ukrepi

Nižja cena vozovnice za JPP v Parizu v dnevih s slabo kakovostjo zraka, imenovana Anti-pollution Pass. Vozovnica velja v celotnem omrežju.

<https://www.bonjour-ratp.fr/en/titres-tarifs/forfait-antipollution/>

Kombinacije ukrepov

Pariz:

Širše mestno središče spremenjeno v ZTL (Zone à Trafic Limité)

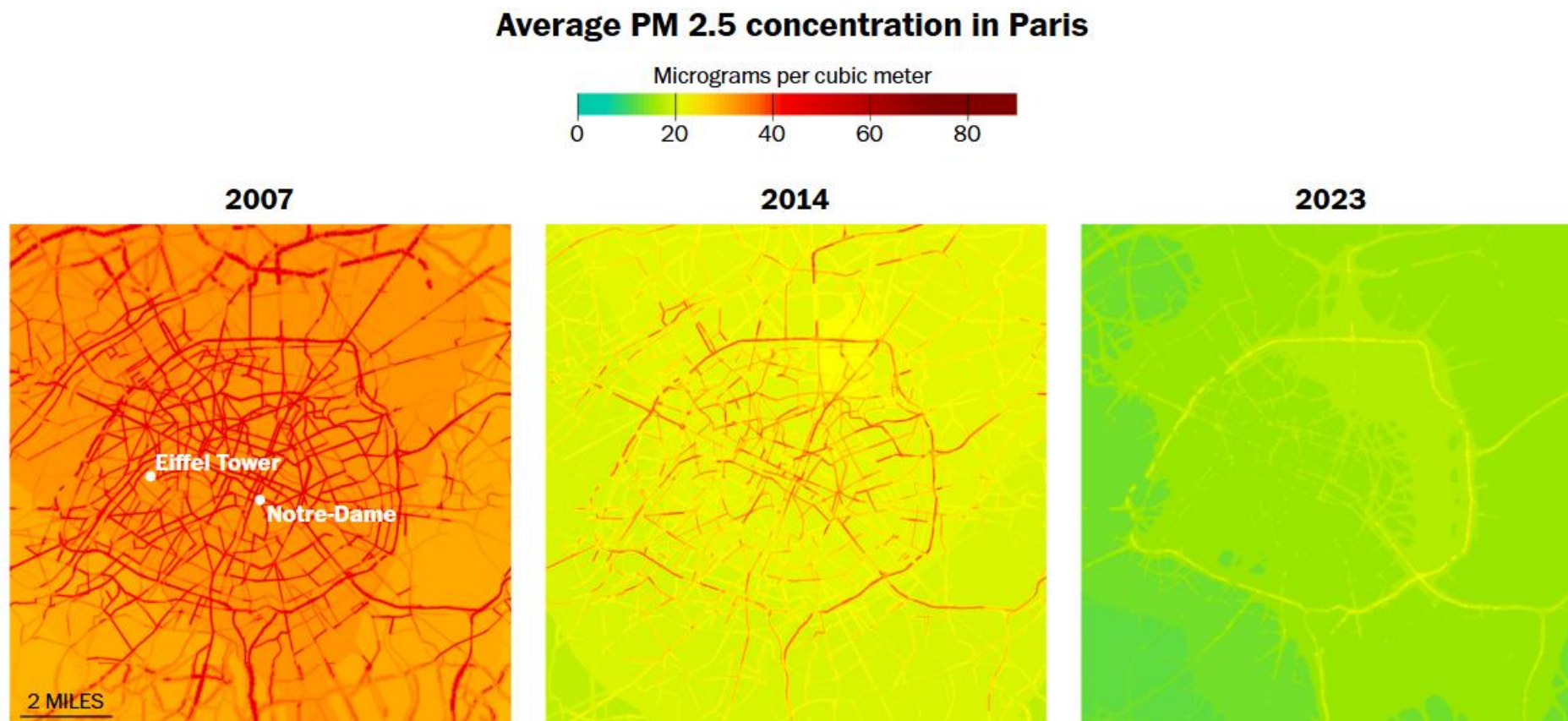
Stalne in dodatne začasne okoljske cone

500 ulic pešcem in kolesarjem

Višje parkirnine za vozila SUV

Promocija javnega prevoza in kolesarjenja

Kombinacije ukrepov

Source: Airparif

Predlagani ukrepi direktive

DIREKTIVA (EU) 2024/2881 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo

Strožji standardi kakovosti zraka:

- **Znižanje mejnih vrednosti:** Letna mejna vrednost za drobne delce PM_{2,5} se znižuje s 25 µg/m³ na 10 µg/m³
- **Razširitev onesnaževal:** Direktiva vključuje dodatna onesnaževala

Načrti za kakovost zraka in kratkoročni akcijski načrti:

- **Obveznost načrtovanja:** Države članice morajo pripraviti časovne načrte za kakovost zraka za območja, kjer ravni onesnaževal presegajo mejne vrednosti
- **Kratkoročni ukrepi:** V primeru preseganja alarmnih vrednosti morajo države članice sprejeti nujne ukrepe, kot so omejitev prometa ali prekinitev gradbenih del

Predlagani ukrepi direktive

Kratkoročni ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti zraka (1/2):

Omejitev prometa vozil

- Ciljno zmanjšanje prometa, zlasti v urbanih območjih, kjer se nahaja občutljivo prebivalstvo (otroci, starejši, bolniki).
- Lahko vključuje zaprtje mestnih središč za promet, izmenične vožnje glede na registrske tablice ali omejitve za dizelska vozila.

Nizkocenovni ali brezplačni javni prevoz

- Spodbuja preusmeritev ljudi iz osebnih vozil na javni prevoz.
- Ukrep lahko vključuje začasno brezplačne avtobuse, vlake ali podzemno železnico.

Predlagani ukrepi direktive

Kratkoročni ukrepi za zmanjšanje onesnaženosti zraka (2/2):

Prekinitev dejavnosti na gradbiščih

- Začasna ustavitev gradbenih del, ki prispevajo k prašnim delcem in onesnaževanju zraka.
- Posebej pomembno v dneh, ko je kakovost zraka kritično slaba.

Čiščenje cest

- Povečana pogostost mokrega čiščenja cest, da se zmanjša prah in resuspenzija delcev PM₁₀.
- Ukrepi učinkoviti predvsem v suhem vremenu.

Prilagodljivi delovni pogoji

- Spodbujanje dela od doma ali prilagajanje delovnega časa, da se zmanjša število voženj v konicah.
- Lahko vključuje fleksibilne ure prihoda/odhoda na delo.

Hvala za pozornost

Spremljajte nas na:

LinkedIN - Skupina za transformativno prometno načrtovanje

